

Nota Universiteitsraad

UR nummer 13/135	Corsanummer 13.30434
----------------------------	--------------------------------

Aan : Universiteitsraad
Van : College van Bestuur
Opsteller : E. Stiekema(O&O)
Onderwerp : Evaluatie focusgebieden
Status : Ter bespreking
Behandeling in : commissie O&O

d.d. 2 december 2013

Kern van de inhoud

Ter afronding van de periode 2009-2013 hebben alle focusgebieden een rapportage opgeleverd aan de hand van het format dat werd toegepast tijdens de midterm evaluatie in 2011. Deze nota schetst de stand van zaken per focusgebied en geeft de belangrijkste algemene conclusies weer.

Over het algemeen kan gezegd worden dat de investeringen in de focusgebieden zeer succesvol zijn geweest. In bijna alle gevallen hebben de investeringen geleid tot nieuwe dwarsverbanden en samenwerking tussen onderzoekers van verschillende disciplines. De oorspronkelijke doelstelling om 2 M€ externe middelen te verwerven is door alle focusgebieden ruimschoots gehaald. De meeste focusgebieden hebben een veelvoud hiervan binnengehaald.

Verzoek aan de universiteitsraad

Het college van bestuur bespreekt graag met de U-raad de evaluatie van de focusgebieden.

Evaluatie focusgebieden 2009-2013

Inleiding

Tussen 2005 en 2008 zijn binnen de UU focusgebieden geselecteerd en benoemd vanuit de gedachte dat we keuzes moeten maken in onderzoek, op basis van kwaliteit en maatschappelijke vraagstukken, en nieuwe dwarsverbanden willen stimuleren door samenwerking tussen disciplines. Voor de periode 2009-2013 kregen de focusgebieden beschikking over financiële middelen uit de universitaire beleidsruimte, waarbij werd verwacht dat de faculteiten een zelfde bedrag zouden matchen en dat twee keer de waarde van dit bedrag uit externe middelen werd verworven.

In 2011 heeft een midterm evaluatie plaatsgevonden waaruit werd opgemaakt dat er duidelijke verschillen bestaan in dynamiek en zichtbaarheid tussen de programma's. Daarnaast werd geconcludeerd dat de voortschrijdende ontwikkeling van het onderzoeksbeleid van de UU op de vier strategische thema's vragen om een herbezinning op het instrument focusgebieden.

Het CvB heeft destijds besloten dat het instrument focusgebieden blijft bestaan en dat er van 2014 tot en met 2017 in principe 100.000 euro per jaar per focusgebied uit de universitaire beleidsruimte wordt ingezet, onder voorwaarden van evenredige facultaire matching. De evaluatie van de focusgebieden in 2013 vormde onderdeel van dit besluit.

Ter afronding van de periode 2009-2013 hebben de focusgebieden een rapportage opgeleverd aan de hand van het format dat werd toegepast tijdens de midterm evaluatie in 2011. Dit format biedt de ruimte voor een kwalitatieve beoordeling uitgaande van de merites van elk focusgebied en houdt rekening met de onderlinge verschillen. De beoordelingselementen zijn gericht op onderlinge samenwerking, earning capacity, externe profilering en wetenschappelijke kwaliteit.

Deze nota schetst de stand van zaken per focusgebied en geeft de belangrijkste algemene conclusies weer.

Stand van zaken per focusgebied

Cardiovascular Research

Besteding middelen: De middelen zijn besteed aan een aantal aio projecten.

Succes externe middelen: Het focusgebied heeft geen opgave gedaan van extern verworven middelen.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het onderzoek binnen het focusgebied heeft geresulteerd in een aantal uitstekende publicaties.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Het focusgebied heeft geen activiteiten opgegeven op dit terrein.

Conflicts and Human Rights

Besteding middelen: De middelen zijn veelal besteed aan zaigeld voor interdisciplinaire projecten.

Succes externe middelen: De investeringen hebben geleid tot het succesvol verwerven van externe middelen, waaronder een Vici, 2 Vidi's en een ERC Starting Grant. De doelstelling om 2 M€ aan 2^e en 3^e geldstroom te verwerven is ruimschoots behaald.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het onderzoek binnen het focusgebied heeft geresulteerd in een aantal goede publicaties. Onderzoekers zijn succesvol geweest in het verwerven van persoonsgebonden subsidies en prijzen.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Het focusgebied heeft de herdenking van 300 jaar Vrede van Utrecht in 2013 aangegrepen om in samenwerking met het Universiteitsmuseum een tentoonstelling te organiseren (Peace of Cake). Onderzoekers binnen het focusgebied participeren actief in maatschappelijke debatten.

Coordinating Societal Change

Besteding middelen: De middelen zijn besteed aan een aantal aio projecten, veelal vanuit twee of meer faculteiten begeleid. De meeste van deze projecten zijn nog niet afgerond.

Succes externe middelen: De investeringen hebben geleid tot het succesvol verwerven van externe middelen, waaronder een aantal KP7 projecten en een ERC Advanced Grant. De doelstelling om 2 M€ aan 2^e en 3^e geldstroom te verwerven is behaald.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het focusgebied geeft als belangrijkste publicaties vijf 'submitted' papers op. Daardoor is het lastig een goede inschatting te maken van de kwaliteit. De belangrijkste persoonsgebonden subsidie is de ERC grant van Tanja van der Lippe.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Het focusgebied is zeer actief geweest op het thema jeugd en maatschappelijke participatie van jongeren en werkt daarbij actief samen met MBO-scholen. Het focusgebied heeft geen informatie geleverd over activiteiten om zich extern te profileren. Bepaalde onderzoekers binnen het thema zijn heel actief, maar dat geldt niet voor het focusgebied als geheel.

Cultures and Identities

Besteding middelen: De middelen zijn besteed aan een combinatie van zaaigeld en directe investeringen in onderzoek (post-docs).

Succes externe middelen: de investeringen hebben geleid tot het succesvol werven van externe middelen, waaronder een groot aantal Europese subsidies (o.a. HERA, EU Screen XL), vier Veni's en drie Vidi's. De doelstelling om 2 M€ aan 2^e en 3^e geldstroom te verwerven is ruimschoots behaald.

Wetenschappelijke kwaliteit: Er is veel bereikt met de investeringen, en er is veel extern geld verworven, maar de interdisciplinaire samenwerking blijft vooral gericht op onderzoeksgroepen uit direct aanpalende gebieden.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Het focusgebied heeft een start gemaakt met aansluiting bij het onderzoek op het gebied van (serious) gaming. Het focusgebied heeft sinds de midtermreview veel geïnvesteerd in externe zichtbaarheid, o.a. met een nieuwsbrief en website.

Drug Innovation

Besteding middelen: De middelen zijn besteed aan aio-projecten die vanuit twee of meer deelnemende groepen worden begeleid. Deze investeringen hebben geleid tot nieuwe gezamenlijke aio-projecten, gefinancierd door extern verworven middelen.

Succes externe middelen: Onderzoekers uit het focusgebied zijn zeer succesvol geweest in de tweede en derde geldstroom, met o.a. 8 Veni's, 10 Vidi's, een Vici en een ERC Starting Grant.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het onderzoek binnen dit focusgebied is goed. Bij de midterm review was wel de vraag in hoeverre het onderzoek binnen dit focusgebied niet vooral 'business as usual' was. Sinds de midterm is er geïnvesteerd in het versterken van nieuwe dwarsverbanden.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Vanuit het focusgebied wordt samengewerkt met het bedrijfsleven op het gebied van ontwikkeling van medicijnen, o.a. met DSM en Danone. Het project Nanobullets binnen het focusgebied zal worden vervolgd met een 'nanobody production facility'. Ook is er een spin-off (QVQ b.v.).

Education (vanaf 2012)

Besteding middelen: Dit focusgebied is pas in januari 2012 van start gegaan. De facultaire investeringen in het focusgebied zullen pas in 2014 besteed worden. De middelen zijn tot nu toe vooral besteed aan zaaigeld voor interdisciplinaire aanvragen.

Succes externe middelen: Deze investeringen hebben geleid tot een aantal succesvolle aanvragen voor externe middelen, waaronder een aantal Europese projecten, twee Veni's en een Vidi. De doelstelling om 1.2 M€ aan externe fondsen te verwerven is ruimschoots behaald.

Wetenschappelijke kwaliteit: Dit focusgebied is nog maar kort bezig. De onderzoeksresultaten zijn op dit moment nog beperkt, maar het is wel een heel belangrijk maatschappelijk terrein, dat bovendien goed aansluit bij Youth & Identity.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Het focusgebied heeft actief gewerkt aan de externe zichtbaarheid, met een website en newsletters, die worden gestuurd aan o.a. scholen, koepelorganisaties van leraren etc.

Earth & Sustainability

Besteding middelen: De middelen zijn besteed aan aio-projecten, deels gezamenlijke projecten tussen Geowetenschappen en Bètawetenschappen, deels facultaire projecten. De promotietracten moeten nog worden afgerond. Daarnaast was er een aparte subsidie voor het Utrecht Centre for Geosciences, dat later het Utrecht Sustainability Institute is gaan heten. Dat heeft een belangrijke rol heeft gespeeld als platform om partners van buiten de universiteit te betrekken bij projecten.

Succes externe middelen: Onderzoekers binnen het focusgebied zijn zeer succesvol geweest in het werven van externe middelen, waaronder 17 Veni's, 11 Vidi's, 3 Vici's, 7 ERC Starting Grants en 7 ERC Advanced Grants. Een aantal projecten is ook via Climate KIC gefinancierd.

Wetenschappelijke kwaliteit: Bij de midterm review is al opgemerkt dat dit focusgebied erg breed is. Het is niet helemaal gelukt om het onderzoek tussen de twee betrokken faculteiten bij elkaar te brengen, hoewel hier met de start van de strategische thema's wel verandering in komt. Grote delen van het onderzoek in dit focusgebied zijn van hoge kwaliteit, zoals ook blijkt uit het grote aantal ERC grants.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Het focusgebied is op verschillende manieren actief geweest in maatschappelijke discussies, m.n. via de activiteiten van het USI zoals het Sustainable Finance Lab, het Studium Generale programma 'Duurzaamheid als wereldbeeld'.

Epidemiology

Besteding middelen: De middelen zijn besteed aan aio-projecten die vanuit twee of meer deelnemende groepen worden begeleid.

Succes externe middelen: De samenwerking in het focusgebied heeft geleid tot een aantal succesvolle aanvragen in de tweede geldstroom, waaronder 5 Veni's, 2 Vidi's en een Vici. Daarnaast heeft het focusgebied een succesvolle aanvraag gedaan in het NWO Graduate Programme.

Wetenschappelijke kwaliteit: Dankzij de investeringen zijn er nieuwe dwarsverbanden ontstaan tussen onderzoekers van Diergeneeskunde, UMCU, Bèta en Sociale Wetenschappen. Dit heeft geleid tot een aantal goede publicaties en persoonsgebonden subsidies. Een van de belangrijke successen van het focusgebied ligt in het onderwijs, nl. de master Methodology and Statistics for the Behavioural, Biomedical and Social Sciences.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Het focusgebied werkt nauw samen met het RIVM en is de afgelopen jaren zeer actief geweest in het organiseren van lezingen en seminars.

Foundations of Natural Sciences

Besteding middelen: De middelen zijn besteed aan aio-projecten. Samenwerking vindt plaats tussen onderzoeksgroepen binnen de faculteit Bètawetenschappen.

Succes externe middelen: De onderzoekers in het focusgebied zijn succesvol geweest in het werven van 2e en 3e geldstroom middelen, niet alleen bij NWO (3 Veni's, 2 Vidi's, 2 Vici's), maar ook in samenwerking met Shell. Ook zijn onderzoekers in het focusgebied partner in de succesvolle Zwaartekracht aanvraag op het gebied van de theoretische fysica.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het onderzoek is van zeer hoge kwaliteit. Gegeven het thema is het niet makkelijk is een snelle link te leggen met maatschappelijk actuele onderwerpen of onderzoek in andere faculteiten.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Externe zichtbaarheid is vooral gericht op peers. Er is een beperkte link met maatschappelijke thema's, behalve dat een deel van de onderzoeksresultaten toe te passen zijn op solar cells.

Growth and Differentiation

Besteding middelen: De middelen zijn geïnvesteerd in research faciliteiten. Samenwerking binnen het focusgebied concentreert zich op het gebruik van die faciliteiten.

Succes externe middelen: Onderzoekers in het focusgebied zijn zeer succesvol geweest in het werven van externe fondsen, waaronder het NWO Zwaartekrachtprogramma Cancer Genomics Center, en 2 Veni's, 7 Vidi's, 6 Vici's, 3 ERC Starting Grants, 2 ERC Advanced Grants en een Prijs Akademietoelating.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het onderzoek in dit focusgebied is uitstekend, en is naar de toekomst toe goed verankerd in het strategisch thema Life Sciences.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: In het focusgebied is veel aandacht voor de vertalingen van onderzoeksresultaten naar concrete toepassingen, zowel in de vorm van een spin-off (ERC proof of Concept Maurice), als in de vorm van samenwerking met maatschappelijke partners (o.a. NKI) en bedrijven.

History and Philosophy of Science and Humanities

Besteding middelen: De middelen zijn veelal besteed aan zaaigeld voor interdisciplinaire projecten. In vergelijking met andere focusgebieden was er bij dit focusgebied sprake van beperkte toekenning (244 k€).

Succes externe middelen: De investeringen hebben geleid tot een aantal gezamenlijke publicaties en het succesvol verwerven van externe middelen, waaronder 2 Vidi's en een ERC Starting Grant. De doelstelling om 2 M€ aan 2^e en 3^e geldstroom te verwerven is ruimschoots behaald.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het onderzoek in dit focusgebied is ondergebracht in het Descartes Centrum, dat in Nederland een unieke positie heeft vanwege de brede interdisciplinaire insteek. In het focusgebied zitten een aantal uitstekende onderzoekers.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Onderzoekers in dit focusgebied treden actief op in de media. Het Descartes Centrum organiseert de jaarlijkse Nacht van Descartes. Naast de investeringen in het onderzoek is het focusgebied ook actief op het gebied van onderwijs. Behalve de eigen researchmaster behelst dit vooral het coördineren van het onderwijs op het gebied van wetenschapsfilosofie en wetenschapsgeschiedenis in het bacheloronderwijs.

Infection and Immunity

Besteding middelen: De middelen zijn geïnvesteerd in zaaigeld voor interdisciplinaire projecten.

Succes externe middelen: De investeringen hebben geleid tot een aantal gezamenlijke publicaties en het succesvol verwerven van externe middelen, waaronder 4 Veni's, 4 Vidi's, één Vici en één ERC Starting Grant. Daarnaast heeft het focusgebied een succesvolle aanvraag gedaan in het NWO Graduate Programme. De doelstelling om 2 M€ aan externe fondsen te werven is ruimschoots gehaald.

Wetenschappelijke kwaliteit: Onderzoekers binnen het focusgebied hebben een aantal goede publicaties gehad en zijn succesvol geweest in het verwerven van persoonsgebonden subsidies en prijzen.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen Er wordt intensief samengewerkt met de industrie, o.a. met Merck, MSD Animal Health, Crucell, GenMab, Pfizer/Zoetis, GSK, Danone en Johnson & Johnson. Externe profilering is vooral gericht op peers.

Information Technology in Science and Society

Met dit focusgebied is bij de midterm evaluatie afgesproken om het focusgebied stop te zetten.

Life Science and Biocomplexity

Besteding middelen: De middelen zijn besteed aan aio-projecten. Samenwerking vindt plaats tussen onderzoeksgroepen binnen de faculteit Bètawetenschappen en met het UMC Utrecht.

Succes externe middelen: De onderzoekers in het focusgebied zijn succesvol geweest in het werven van 2e en 3e geldstroom middelen, waaronder 5 Veni's, 4 Vidi's, één Vici, één ERC Starting Grant, twee ERC Advanced Grants en twee Spinoza prijzen. Daarnaast is de groep van Albert Heck zeer succesvol geweest in het werven van subsidie voor grote onderzoeksfaciliteiten, zowel bij NWO (Roadmap Large Research Infrastructures) als bij de EU.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het onderzoek binnen dit focusgebied is van hoge kwaliteit. In 2011 is het focusgebied versterkt met de komst van Anna Akhmanova en Casper Hoogenraad.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Er wordt samengewerkt met diverse bedrijven zoals GlaxoSmithKline, Calixar en Curis. Externe profilering is vooral gericht op peers.

Neuroscience and Cognition Utrecht

Besteding middelen: De middelen zijn geïnvesteerd in zaaigeld voor interdisciplinaire projecten. In enkele gevallen is apparatuur aangeschaft. In dit focusgebied is sprake van onderbesteding van de middelen (ongeveer 1.4 M€ van de 1.7 M€ besteed).

Succes externe middelen: De onderzoekers in het focusgebied zijn zeer succesvol geweest in het werven van 2^e en 3^e geldstroom middelen, waaronder 16 Veni's, 6 Vidi's, 2 Vici's, 3 ERC Starting Grants en twee ERC Advanced Grants. Daarnaast is er een Zwaartekracht voorstel gehonoreerd en ook twee aanvragen in het kader van het NWO Graduate Programme.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het onderzoek op dit gebied is van goede kwaliteit, zoals ook blijkt uit het aantal subsidies dat is binnengehaald.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen Het focusgebied heeft veel aandacht besteed aan hun externe zichtbaarheid.

Origins and Impacts of Institutions

Besteding middelen: De middelen zijn besteed aan zaaigeld voor interdisciplinaire projecten. Het focusgebied is heel succesvol geweest in het leggen van nieuwe interdisciplinaire dwarsverbanden, m.n. tussen Sociaal-Economische Geschiedenis, Sociologie, Economie en Bestuurs- en Organisatiewetenschappen.

Succes externe middelen: De investeringen hebben geleid tot een aantal gezamenlijke publicaties en het succesvol verwerven van externe middelen, waaronder een 6 Veni's, één Vidi, twee ERC Starting Grants en twee ERC Advanced Grants. Daarnaast heeft Jan Luiten van Zanden de Prijs Akademiehoogleraar toegekend gekregen. De doelstelling om 2 M€ aan 2e en 3e geldstroom te verwerven is ruimschoots behaald.

Wetenschappelijke kwaliteit: Het onderzoek op dit gebied is van hoge kwaliteit, zoals ook blijkt uit het aantal persoonsgebonden subsidies dat is binnengehaald.

Outreach en verbinding met maatschappelijke uitdagingen: Het focusgebied heeft actief gewerkt aan haar externe zichtbaarheid, o.a. door het oprichten van het kenniscentrum Instituten voor Open Samenlevingen. Hiervoor heeft het focusgebied extra subsidie gehad.

Conclusies

Algemeen

Over het algemeen kan gezegd worden dat de investeringen in de focusgebieden zeer succesvol zijn geweest. In bijna alle gevallen hebben de investeringen geleid tot nieuwe dwarsverbanden en samenwerking tussen onderzoekers van verschillende disciplines. Bijna alle focusgebieden hebben toogdagen en seminars georganiseerd om ook onderzoekers die niet rechtstreeks vanuit het focusgebied gefinancierd werden met elkaar in contact te laten te brengen.

Ook financieel gezien hebben de investeringen rendement opgeleverd. De oorspronkelijke doelstelling om 2 M€ externe middelen te verwerven is door alle focusgebieden ruimschoots gehaald, behalve het focusgebied Information Technology in Science & Society dat gestopt is. De meeste focusgebieden hebben een veelvoud hiervan binnengehaald (denk aan de Zwaartekracht aanvragen en de succesvolle aanvragen in de National Roadmap Large Research Infrastructures). Daarbij moet wel bedacht worden dat een deel van deze aanvragen ook zonder de investeringen vanuit de focusgebieden waarschijnlijk succesvol waren geweest. Dat geldt zeker voor persoonsgebonden toekenningen zoals Vernieuwingsimpuls en ERC. Toch zou men kunnen stellen dat de Universiteit Utrecht, door in 2005 te beginnen met haar focus & massa beleid, nu goed is voorgesorteerd voor grootschalige en interdisciplinaire subsidieprogramma's zoals het Zwaartekracht programma en Horizon 2020.

Omdat de focusgebieden erg verschillen in hun uitgangspunten is de mate waarin het interdisciplinaire onderzoek op gang is gekomen ook verschillend. Het organiseren van bijeenkomsten en seminars voor de onderzoekers in het focusgebied en het inzetten van middelen om interdisciplinaire projecten op gang te brengen speelt een belangrijke rol bij het op gang brengen van interdisciplinaire dwarsverbanden. Wat dat laatste betreft is de afgelopen jaren duidelijk geworden dat het inzetten van zaaigeld voor (interdisciplinaire) subsidieaanvragen veel rendement oplevert.

Financiën

Focusgebieden hebben bij de start van het focus & massa programma veel vrijheid gekregen in hun keuze voor de besteding van middelen. Ze hebben gekozen om de middelen op verschillende manieren te besteden:

- Aan onderzoek, m.n. promovendi en post-docs
- Aan onderzoeksfaciliteiten
- Aan het vrijstellen van onderzoekers om subsidieaanvragen voor te bereiden (zaaigeld)
- Aan het organiseren van activiteiten om interdisciplinaire dwarsverbanden tussen onderzoekers te creëren en om een community te vormen.

In de midterm review van 2011 is al geconstateerd dat het inzetten van middelen in de vorm van zaaigeld het meest productief is, omdat op die manier meer onderzoekers profiteren en het geld gebruik wordt als hefboom om nieuw geld te verwerven.

Lessons learned

- In de toekomst is het aan te bevelen om tijdelijke stimuleringsmiddelen niet of slechts deels in te zetten in de vorm van promovendi en post-docs, maar vooral in de vorm van zaaigeld.
- Het inzetten van middelen voor activiteiten t.b.v. community vorming tussen onderzoekers die elkaar nog niet kennen is belangrijk om interdisciplinaire dwarsverbanden tot stand te brengen. Een aantal focusgebieden hebben aangegeven dat de middelen voor de nieuwe focusgebieden ook vooral aan dit soort activiteiten besteed zal gaan worden.

Vervolgproces

De huidige focusgebieden komen met deze evaluatie ten einde. College van bestuur en decanen zijn in overleg over nieuwe focusgebieden. De voorstellen voor nieuwe focusgebieden zullen in februari 2014 met de U-raad besproken worden. Dan zal ook de relatie tussen de focusgebieden en de strategische thema's aan de orde komen.